

COVID-19 Pandemi Sürecinde Okul Öncesi Velisi Olmak

Being a Pre-School Parent in the COVID-19 Pandemic Period

Özlem Okatan¹ , Özlem Tagay²

¹Sorumlu Yazar, Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ogencer15@hotmail.com,
(<https://orcid.org/0000-0002-1862-719X>)

²Prof. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, ozlemtagay@mehmetakif.edu.tr,
(<https://orcid.org/0000-0002-9821-5960>)

Geliş Tarihi: 01.01.2023

Kabul Tarihi: 28.03.2023

ÖZ

Bu araştırmada okul öncesi velilerinin COVID-19 pandemi sürecinde, pandemi durumu, eğitim, teknoloji kullanımı ve aile içi etkileşim ile ilgili görüşleri incelenmiştir. Bu çalışmada nitel araştırma modeli olan olgubilim (fenomonoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın verileri 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz döneminde, Türkiye’de eğitim-öğretimin tüm kademeler için tamamen çevrimiçi olduğu bir zaman diliminde toplanmıştır. Araştırmaya çocuğu, Burdur il merkezi ve ilçelerindeki devlet okullarına devam eden 52 okul öncesi velisi katılmıştır. Araştırmanın verileri pandemi kaynaklı sosyal izolasyon nedeniyle, elektronik ortamda toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; velilerin ve çocukların pandemi ile ilgili kaygılı olduğu, velilerin en çok eğitim, sağlık ve teknoloji kullanımına dair kaygılı olduğu, hem velilerin hem çocukların pandemi sürecinde teknoloji kullanımının arttığı, velilerin pandemi ile ilgili gelişmeleri daha çok televizyon ve telefon/tabletten günde en az bir kez takip ettiği, okul öncesi çocuklarının büyük çoğunluğunun Milli Eğitim Bakanlığı’nın sağlandığı uzaktan eğitim faaliyetlerine düzenli olarak katıldığı, velilerin uzaktan eğitim faaliyetlerini gerekli gördüğü, velilerin eğitimi desteklemek amacıyla kaynak kitaplara ve web tabanlı eğitim ortamlarına başvurduğu, çocukların genel olarak okula dönmeye istekli olduğu, pandemi döneminin aile-çocuk ilişkisine olumlu ve olumsuz bir çok etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, COVID-19, okul öncesi, uzaktan eğitim, teknoloji kullanımı.

ABSTRACT

In this research, the opinions of preschool parents about pandemic, education, technology use and intra-family interaction during the pandemic period due to COVID-19 were examined. In this study, the phenomenology design, which is a qualitative research model, was used. The data were collected in fall semester of 2020-2021 academic year where the education is completely online for all levels in Turkey. The parents of 52 preschoolers attending public schools in Burdur city center and districts participated to the study. The data of the research were collected online due to the social isolation caused by the pandemic. The semi-structured interview form created by the researchers was used as the data collection tool. The data were analyzed by content analysis method. According to the findings obtained from the research it was concluded that; parents and their children have been worried about the pandemic, parents have concerned most about education, health and use of technology, the majority of children have regularly participated in online education activities provided by the Ministry of National Education, parents have deemed online education activities necessary, parents have applied to source books and web-based training environments to support training, children are generally willing to return to school.

Keywords: Pandemic, COVID-19, preschool, online education, use of technology.

GİRİŞ

Aralık 2019'un son günlerinde Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan şehrinde bir virüs ortaya çıkmıştır. Bu virüs, önce ülke geneline sonra da Dünya'ya yayılmıştır. Kişiden kişiye damlacık veya temasla bulaşan bu virüsün neden olduğu hastalık Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Şubat 2020'de resmi olarak Coronavirus Hastalığı-2019 (COVID-19) olarak adlandırılmıştır. Günümüzde hala COVID-19 için kesin bir tedavi yoktur, ancak bazı ilaç araştırmaları yapılmaktadır (Wu vd., 2020, 217). Ülkemizde ise söz konusu virüs, resmi olarak ilk kez 11 Mart 2020 tarihinde tanılanmıştır. Virüse yakalanan hasta sayısı hem ülkemizde hem de dünyada artarak devam etmektedir. Türkiye'de 23 Nisan 2020 tarihi itibarıyla Sağlık Bakanlığı tarafından açıklanan verilere göre vaka sayısı yüz bini aşmıştır (Topbaş vd., 2020). Budak ve Korkmaz'a (2020) göre, COVID-19 ile birlikte, Ebola gibi etkisi bölgesel olarak sınırlı kalan salgınlar haricinde, ilk kez tüm dünya ülkelerini etkisi altına alan bir salgın durumu söz konusudur (Budak & Korkmaz, 2020).

Sosyal izolasyon, COVID-19 gibi kolay bulaşabilen bir salgınla mücadele edebilmenin etkili ve gerekli tedbirlerinden biridir (Dağcıoğlu & Keskin, 2020). Aldemir ve Avşar'a (2020) göre salgın dönemlerinde devlet kurumları, vatandaşlarının bu süreci en az zararla atlattıklarına destek olmakta ve vatandaşlarına sanal platformlardan ulaşmaktadır. Bu nedenle COVID-19 pandemisi teknolojiyi ve interneti, günlük hayatımızda istek olmaktan çok zorluklarla baş etmemizi sağlayan ve yaşamımızı kolaylaştıran temel ihtiyaç noktasına taşımıştır (Aldemir & Avşar, 2020).

Pandemi döneminde eğitim de dijital ortama taşınan alanlardan biri olmuştur. Koronavirüs (COVID-19) önlemleri kapsamında öncelikli olarak eğitim politikaları uygulamalarında yeni düzenlemelere gidilmiştir. COVID-19 virüsünün önce ülke bazında sonra da tüm dünya geneline yayılmasının önüne geçmek için iki yüze yakın ülke, çeşitli eğitim kademelerinde yer alan yaklaşık bir buçuk milyar öğrenci için eğitime ara verme kararı almıştır (Eren, 2020). Tüm dünyayı etkisi altına alan koronavirüs (COVID-19) pandemisinde, virüsün yayılmasını engellemek için yüz yüze eğitime ara veren ülkelerden biri de Türkiye'dir. Bu süreçte yüz yüze eğitimden uzaktan eğitim faaliyetlerine hızlı bir geçiş olmuştur. Türkiye, yaklaşık 200 ülkede bir buçuk milyar öğrencinin yüz yüze eğitime ara vermesine neden olan koronavirüs (COVID-19) kaynaklı pandemi nedeniyle milyonlarca öğrenciyi uzaktan eğitim imkanı sunan Çin'den sonra gelen ikinci ülkedir. Türkiye'de, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından 23 Mart 2020 itibarıyla, Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve TRT aracılığıyla ilk ve orta dereceli tüm okullar için uzaktan eğitim süreci başlatılmıştır. (MEB, 2020a). Pandemi sürecinde bir anda yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime yerini bırakması, birçok yeni uygulamayı beraberinde getirmiştir. Daha önce deneyimlenmeyen bu yeni durumlar en az öğrenciler kadar velileri de sarsmıştır. Çocuklarının eğitimlerinde aldıkları rolleri değişen ve sorumlulukları artan veliler daha önce deneyimlemedikleri yeni süreci yönetirken kaygı duymuşlardır (Altunel & Özoğul, 2020).

Pandemi döneminde MEB'den yapılan açıklamalarda veli-okul iş birliğinin önemi açıkça belirtilmiştir: "Ailelerin okulu desteklemesi, öğretmenlerle el ele olmaları önem arz etmektedir. MEB bu süreçte eğitimi destekleyici gerekli zemini ulusal ölçekte hazırladığını, velilerin de desteğiyle eğitimin daha da zenginleşeceğini" belirtmiştir (MEB, 2020b). Türkiye'de uzaktan eğitim için gerekli altyapı hazırlanmış, bu süreçte velilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin iş birliği içinde olmasının çok önemli olduğu belirtilmiş, ayrıca velilere yönelik bir "Destek Paketi Veli Kuşağı" hazırlanmıştır (Eren, 2020).

Tüm kademelerdeki öğrenciler gibi okul öncesi öğrencileri de pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecine girmiştir. Okul öncesi dönemi de kapsayan erken çocukluk yılları, yaşama dair temel becerilerin kazanıldığı, tutum, alışkanlık ve davranışların ilk ve en önemli tecrübelerin edinildiği yaşamsal dönemdir (Uludağ, 2020). Seçer'e (2017) göre eğitimin birinci

ve en önemli kademesi olan okul öncesi dönem hayati önem taşır. Alan yazında birçok çalışma insan beyninin, yaşamın ilk yıllarında ömrünün geri kalan bölümlerine oranla çok daha hızlı geliştiğini ileri sürmektedir (Akdağ, 2015; Çamlıbel Çakmak, 2014; Güven & Efe Azkeskin, 2010; Koyuncu Şahin & Akman, 2018; Seçer, 2017; Shonkoff & Phillips, 2000). Çocukların bilinçli ve doğru bir şekilde desteklenmesi için okul öncesi dönemin önemsenmesi gerekir. Okul öncesi dönemde çocuğun gelişiminde ailenin katkısı çoktur. Anne baba çocuğun ilk öğretmenidir (Seçer, 2017). Çocuğun zekâ gelişiminde anne-babanın hazırladığı imkanlar onun üzerinde doğrudan etkilidir (Kalkınç, 2015).

Bu çalışmada okul öncesi velilerinin COVID-19 pandemisine bağlı uzaktan eğitim sürecine, pandemi sürecine ilişkin teknoloji kullanımına ve pandeminin aile-çocuk ilişkilerine etkisine dair görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. İçinde bulunduğumuz pandemi dönemi son iki yılı kapsayan bir durum olduğundan dolayı, bu alandaki araştırmalar da oldukça güncel ve sınırlıdır. Alan yazında okul öncesi dönemde pandemi sürecini aile görüşleri açısından araştıran (Akın & Aslan, 2021; Akkaş Baysal, vd., 2020; Arı vd., 2021; Demir Öztürk vd., 2020; Dönmez vd., 2021; Kurt, 2021), öğretmen görüşleri açısından araştıran (Aktan Acar vd., 2021; Altın & Gündoğdu, 2021; Aral & Kadan, 2021; Bartan, 2022; Eker & Kandemir, 2022; Gündoğdu, 2021), öğretmen adayları görüşleri açısından araştıran (Akıncı, 2021; Kalkan & Yıldız, 2022), doğrudan okul öncesi çocuklarının görüşleri açısından araştıran (Gökçe vd., 2021) ve pandeminin okul öncesi çocukları üzerinde psikolojik ve gelişimsel etkisi açısından araştıran (Alisinanoğlu vd., 2020; Akoğlu & Karaaslan, 2020; Aral vd., 2020; Bapoğlu Dümenci ve Demir, 2022) çalışmalar mevcuttur. Alan yazındaki bu çalışmaların pandemi döneminde uzaktan eğitim, teknoloji kullanımı, aile-çocuk ilişkisi ve psikolojik etkiler gibi değişkenlerden birine odaklandığı düşünülürse, pandemi gerçeğinin okul öncesi çocuklarına yansımaları daha geniş perspektifte ele alan bu çalışmanın alana katkı sunacağı düşünülmektedir. Günümüzde pandemi süreci aşılarda kontrol altına alınmaya çalışılsa da tamamen bitmiş değildir. Pandeminin gelecekte nasıl bir boyuta taşınacağı ve ileride çocuklar üzerinde nasıl yansımalarının olacağı ön görülememektedir. Bu nedenle COVID-19 pandemisinin okul öncesi çocukları üzerinde etkilerini aile görüşlerine göre inceleyen bu tür araştırmaların yapılması önemli görülmüştür.

Araştırmanın amacı, okul öncesi velilerinin COVID-19 pandemisinde okul öncesine yönelik uzaktan eğitim, pandemi sürecinde teknoloji kullanımı ve pandemi sürecinin aile-çocuk ilişkisine etkisine dair görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Bu durumla ilişkili olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Okul öncesi velilerinin COVID-19 pandemisi hakkında genel görüşleri nelerdir?
2. Okul öncesi velilerinin COVID-19 pandemisinde uzaktan eğitim faaliyetleri hakkında görüşleri nelerdir?
3. Okul öncesi velilerinin COVID-19 pandemisinde teknoloji kullanımı hakkında görüşleri nelerdir?
4. Okul öncesi velilerinin COVID-19 pandemisinin, aile-çocuk ilişkisine etkisi hakkında görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgubilim (fenomonoloji) deseninden yararlanılmıştır. Nitel araştırmalar, araştırma yapılan konu hakkında katılımcıların sahip oldukları deneyimlere yükledikleri anlamları, sistematik bir biçimde inceleme fırsatı sunar (Ekiz, 2013). Nitel araştırmaların sonuçları genele yorumlanamaz (Uzuner & Anay, 2014).

2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmada, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ve kolay örnekleme yoluyla katılımcı grup belirlenmiştir. Burada ölçüt, velilerin örgün okul öncesi eğitimde çocuğu bulunma durumudur. Buna göre bu araştırmada 2020-2021 öğretim yılında Burdur ilinin il merkezi ve ilçelerinde devlet anaokullarında okuyan öğrencilerin velileri yer almıştır. Pandemi sürecinde çocuğu okul öncesi eğitim döneminde olan 50'si kadın 2'si erkek toplam 52 veli araştırmaya katılmıştır. Bu velilerin 15'i memur, 12'si serbest meslek ve 10'u işçidir. Araştırma grubunda yer alan 15 veli ise herhangi bir işte çalışmamaktadır. Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin çocuklarının 29'u kız, 23'ü erkektir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada araştırmacıların oluşturduğu yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Tanrıoğen'e (2012) göre nitel araştırmalarda kullanılan görüşme tekniği, araştırmaya katılan kişilerin anlam dünyalarını ve bakış açılarını ortaya çıkarma, dünyayı onların bakış açısıyla anlama amacıyla kullanılmaktadır. Araştırmada velilerin pandemi sürecinde yaşadıkları eğitim, teknoloji kullanımı ve aile içi iletişim durumlarına dair görüşlerini almak amacıyla açık ve kapalı uçlu olmak üzere 23 sorudan oluşan veri toplama aracı kullanılmıştır. Araştırmada kullanılacak soruların amaca uygunluğu açısından, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında'nda görev yapmakta olan 2 öğretim üyesi ve aynı üniversitenin Okul Öncesi Bölümü'nde görev yapmakta olan 2 öğretim üyesi olmak üzere toplam 4 öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Veri toplama sürecinden önce, soruların anlaşılabilirliğini belirlemek amacıyla 3 ebeveyn ile pilot görüşme yapılmıştır. Görüşme formuna son şekli verilmiştir.

2.4. Veri Toplama Süreci

Bu araştırmanın verileri, tüm Türkiye genelinde COVID-19 pandemisi kaynaklı yüz yüze eğitime ara verilerek eğitimin uzaktan eğitim yoluyla devam ettirildiği 2020-2021 eğitim öğretim yılının ilk yarı yıl dönemini kapsamaktadır. Araştırmanın verileri pandemi kaynaklı sosyal izolasyon nedeniyle elektronik ortamda Google Form aracılığıyla toplanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiş olup, betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Velilerin görüşleri doğrultusunda araştırmacılar tarafından tema ve kodlar oluşturulmuştur. Velilerin görüşleri incelenmiş ve araştırmanın amacına uygun olan ve birbiriyle ilişkili olan kelime grupları ile kodlar belirlenmiştir (Creswell, 2014). Araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini arttırmak amacıyla; veri toplama aracının oluşturulma, uygulama ve analiz süreçleri hakkında ayrıntılara yer verilmiştir. Kodlayıcı güvenilirliği sağlanması açısından Miles ve Huberman'ın formülü uygulanmış [Kodlayıcılar Arası Güvenirlik Yüzdesi = Görüş Birliği/(Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] ve 0,90 oranında görüş birliği sağlanmıştır (Miles & Huberman, 1994). Buna ek olarak güvenilirliği arttırmak amacıyla verilerin sunulduğu "Bulgular" bölümünde katılımcı görüşlerinin doğrudan yer verildiği örnek cevaplara da yer verilmiştir. Katılımcılar E1, E2 şeklinde kodlanmıştır. Ayrıca güvenilirliğini artırabilmek için araştırma kapsamında elde edilen ham veriler ve bu verilerden elde edilen tema ve kodlar daha sonra da incelenebilmesi için araştırmacılar tarafından arşivlenmiştir.

2.6. Etik Onay

Bu araştırmada katılımcılar bilgilendirilmiş onam formları ile araştırma konusu hakkında bilgilendirilmiş ve gönüllülük esaslı veri toplanmıştır. Ayrıca araştırma için Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 20.08.2020 tarih ve GO 2020/217 sayılı etik izin alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde COVID-19 pandemi süreciyle ilgili olarak uzaktan eğitim, pandemiye teknoloji kullanımı ve pandeminin aile-çocuk ilişkilerine yansımalarına dair okul öncesi velileriyle görüşmeler sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular araştırmanın amacına hizmet eden alt problemler doğrultusunda sistematik bir biçimde sunulmuştur.

3.1. Okul öncesi velilerinin COVID-19 pandemisi hakkında genel görüşleri nelerdir?

Araştırmaya katılan kişilerin birinci soruya ilişkin görüşleri, kaygı durumu, kaygı durumlarının yoğunluğu, velilerin konuyla ilgili haberleri takip etme durumu, kaygı duyduğu ve çocukların sorguladığı durumlar, velilerin yaptığı açıklamalar ile çocukların okula dönme isteği başlıkları altında ele alınmıştır.

İlk olarak velilerin COVID-19 pandemisine dair genel kaygı durumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda velilere pandemi dönemine dair kaygılı olup olmadıkları sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

COVID-19 Pandemisine Dair Velilerin Kaygı Durumu

	f	%
Çok fazla kaygılı	9	17
Kaygılı	33	63
Kısmen kaygılı	5	10
Kaygılı değil	4	8
Fikri yok	1	2
Toplam	52	

Tablo 1 incelendiğinde araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin %17’si pandemi ile ilgili çok fazla kaygılı, %63’ü kaygılı, %10’u kısmen kaygılı olduğunu ve %2’si ise bu konuda fikri olmadığını belirtmiştir. Ayrıca velilerin %8’i pandemi ile ilgili kaygılanmadığını belirtmiştir. Velilerin ve okul öncesi çocuklarının COVID-19 pandemisine dair kaygı durumlarını ortaya koymak amacıyla, velilerin hem çocuğu hem de kendisi için pandemi hakkında kaygı durumlarını en az 1, en çok 5 olacak şekilde numaralandırması istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

COVID-19 Pandemisine Dair Velilerin ve Çocukların Kaygı Durumu

Kaygı Düzeyi	Veli		Öğrenci	
	f	%	f	%
Derece 1	4	8	6	12
Derece 2	4	8	13	25
Derece 3	16	31	15	29
Derece 4	19	37	14	27
Derece 5	9	17	4	8
Toplam	52		52	

Tablo 2 incelendiğinde araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin %8’i pandemi ile ilgili kaygı durumunu derece 1, %8’i kaygı durumunu derece 2, %31’i kaygı durumunu derece 3, %37’si kaygı durumunu derece 4, %17’si ise kaygı durumunu derece 5 olarak

belirtmiştir. Buna göre Tablo 1 ve Tablo 2 verileri örtüşmektedir. Araştırmaya katılan velileri çoğunluğu pandemi sürecini kaygı verici bir durumu olarak görmektedirler.

Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerine COVID-19 pandemisi sürecinde pandemi ile ilgili güncel haberleri ne sıklıkla ve nereden takip ettikleri sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

COVID-19 Pandemisinde Velilerin Gelişmeleri Nereden ve Ne Sıklıkla Takip Ettiği

		f	%
Habere ulaşılan kaynak türü	TV	41	79
	Telefon-Tablet	36	69
	Bilgisayar	4	8
	Diğer	1	2
Haberleri ne sıklıkla takip ettiği	Günde birden fazla	16	31
	Günde bir kez	27	52
	İki günde bir	2	4
	Haftada birkaç kez	7	13

Tablo 3 incelendiğinde araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin %79'u televizyon, %69'u telefon ya da tablet, %8'i bilgisayar ve %2'si diğer kaynaklar aracılığıyla pandeminin seyri ile ilgili güncel haberleri takip etmişlerdir. Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin %31'i günde birden daha fazla, %52'si günde sadece bir kez, %4'ü iki günde bir kez ve %13'ü haftada birkaç kez COVID-19 pandemisi hakkındaki güncel haberleri takip etmekte olduğu görülmüştür.

Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerine pandemi sürecinde onları en çok neyin kaygılandığı sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

COVID-19 Pandemisinde Velilerin Kaygı Duyduğu Durumlar

Kategoriler	f	%
Eğitim	37	71
Sağlık	34	65
Teknoloji bağımlılığı	22	42
Asosyallik	15	29
Olumsuz aile ilişkileri	8	15
Kaygı duymuyorum	2	4
Diğer	1	2

Tablo 4 incelendiğinde araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin %71'i çocuklarının eğitimi, %65'i aile üyelerinin sağlığı, %42'si çocuklarının teknoloji bağımlılığı, %29'u çocuklarının asosyal yetişmeleri, %15'i pandemiden olumsuz etkilenen aile içi ilişkilerden ötürü kaygılı olduklarını belirtirken %4'ü bu süreç için kaygı duymadıklarını belirtmiştir.

Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerine çocuklarının pandemi süreci hakkında en çok neyi sorguladıkları sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5*COVID-19 Pandemisine İlişkin Okul Öncesi Çocuklarının Sorguladığı Durumlar*

Kategoriler	f	%
Pandemi sürecinin ne zaman biteceği	37	71
Okula ne zaman gidebilecekleri	7	13
COVID hastalığı ve ölüm	3	6
Ne zaman parka gidebilecekleri	2	4
Sevdikleriyle ne zaman temasta bulunabilecekleri	2	4
Virüsün ne olduğu, nerelerde bulunduğu	2	4
Ne zaman maske takmayı bırakabilecekleri	1	2
Ne zaman dışarı özgürce çıkabilecekleri	1	2
Sorgulamayanlar	1	2
Toplam	56	

Tablo 5 incelendiğinde araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin görüşlerine göre okul öncesi çocuklarının %71'i virüsün ne zaman tamamen biteceğini, %13'ü okula ne zaman özgürce gidebileceklerini, %4'ü parka ne zaman gidebileceklerini, %4'ü sevdikleriyle ne zaman temas edebileceklerini, %4'ü virüsün ne olduğunu ve nerelerde bulunduğunu, %2'si maske kullanımını ne zaman bırakabileceklerini ve %2'si ne zaman dışarı özgürce çıkabileceklerini sorgulamışlardır. Bu soruya velilerin verdiği örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

“Pandemi döneminin ne zaman biteceğini soruyor.” (E1)

“Mikrop ne zaman gidecek, okulumuza ne zaman başlayacağız?” (E8)

“Virüs bitti mi anne parka ne zaman gideceğim?” (E22)

Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin çocuklarına COVID-19 pandemisi hakkında ne gibi açıklamalar yaptıkları sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6*COVID-19 Pandemisine Dair Velilerin Çocuklarına Yaptığı Açıklamalar*

Kategoriler	f	%
Pandemi tedbirlerinin neler olduğu (mesafe-maske-hijyen)	27	51
Tedbir sayesinde geçeceği	21	40
Virüs nedir? Nasıl bulaşır?	13	25
Korkmaması gerektiği	4	8
Virüsün tehlikeli olduğu	1	2
Bol dua edilmesi gerektiği	1	2
Henüz virüsün bitmediği	1	2

Tablo 6 incelendiğinde araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin %51'i çocuklara pandemi tedbirlerinin neler olduğu (mesafe-maske-hijyen), %40'ı bu sürecin geçici olduğunu, alınan tedbirlerle en kısa zamanda normalleşileceğini, %25'i virüsün ne olduğunu ve nasıl bulaştığını, %8'i korkulmaması gerektiğini, %2'si virüsün tehlikeli olduğunu, %2'si bol dua edilmesi gerektiğini ve %2'si henüz virüsün bitmediğini açıklamıştır. Bu soruya velilerin verdiği örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

“Sağlığımıza çok dikkat etmeliyiz ellerimizi sık sık yıkamalıyız.” (E5)

“Bu durumun geçici olduğunu dikkat edersek çok çabuk geçeceğini anlatıyorum.” (E20)

“Geçici bir süreç olduğunu ve sabırla atlatacağımızı bol bol dua etmemiz gerektiğini açıklıyorum.” (E42)

Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerine, pandemi sürecinde çocuklarının okula dönmeyi isteyip istemedikleri sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

COVID-19 Pandemisinde Okul Öncesi Çocuklarının Okula Dönme İsteği

Kategoriler	f	%
Çok istiyor	29	56
İstiyor	12	23
Kısmen istiyor	8	15
İstemiyor	3	6
Toplam	52	

Tablo 7 incelendiğinde araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin görüşlerine göre okul öncesi çocuklarının %56’sı pandemi sürecinde okula dönmeyi çok istemekte, %23’ü okula dönmeyi istemekte, %15’i okula dönmeyi kısmen istemekte ve %6’sı okula dönmeyi istememektedir.

3.2. Okul öncesi velilerinin COVID-19 pandemisinde uzaktan eğitim faaliyetleri hakkında görüşleri nelerdir?

Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerine çocuklarının pandemi sürecinde uzaktan eğitim faaliyetlerine katılma durumları sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

COVID-19 Pandemisinde Okul Öncesi Çocuklarının Uzaktan Eğitim Durumu

Kategoriler	f	%
Her gün katılmakta	19	37
Haftada bir kaç gün katılmakta	28	54
Çok nadir katılmakta	2	4
Hiç katılmamakta	3	6
Toplam	52	

Tablo 8 incelendiğinde araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin görüşlerine göre okul öncesi çocuklarının %37’si her gün düzenli olarak, %54’ü haftanın sadece bir kaç günü ve %4’ü çok nadir olarak uzaktan eğitim faaliyetlerine katılmaktadır. Çocukların %6’sı ise pandemi sürecinde uzaktan eğitim faaliyetlerine katılmamaktadırlar.

Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerine, COVID-19 pandemisi sürecinde okul öncesi çocuklarına yönelik uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri hakkında görüşleri sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9

COVID-19 Pandemisinde Uzaktan Eğitim Faaliyetlerine İlişkin Veli Görüşleri

Kategoriler	f	%
Gerekli ancak yetersiz kalıyor	24	46
Gerekli ve yeterli	24	46
Gereksiz	4	8
Toplam	52	

Tablo 9 incelendiğinde araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin %46'sı okul öncesi çocukları için uzaktan eğitim faaliyetlerini gerekli olduğunu ancak yetersiz kaldığını düşünürken, %46'sı gerekli ve yeterli olduğunu düşünmektedir. Araştırmaya katılan okul öncesi velilerinin %4'ü ise okul öncesi çocukları için uzaktan eğitim faaliyetlerini gereksiz bulmaktadırlar.

Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerine yüz yüze eğitimin uzaktan eğitim olarak devam ettiği COVID-19 pandemi sürecinde çocuklarının eğitimini evde nasıl destekledikleri sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10

COVID-19 Pandemisinde Okul Öncesi Eğitimin Evde Desteklenme Durumu

Kategoriler	f	%
Kaynak kitap kullanma	28	54
İnternette ders içerikli video izleme	20	38
Öğretmenine sık sık danışma	8	15
Birlikte kitap okuma	8	15
Diğer velilerle bilgi paylaşımı	6	12
Hiçbir şey yapmama	1	2
Diğer	9	17
Toplam	80	

Tablo 10 incelendiğinde araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin genel olarak çocuklarının eğitimlerini evde destekleme çabasında oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılan okul öncesi velilerinin %54'ü çocuğunun eğitimini desteklemek için kaynak kitapları kullandığını, %38'i internette ders içerikli videoları izlediklerinin, %15'i çocuğunun öğretmenine sık sık danışmayı, %15'i birlikte kitap okumayı ve %12'si diğer velilerle bilgi alış-verişi yapmayı tercih ettiğini belirtmiştir. %2'si çocuğunun eğitimini evde desteklemek amaçlı ek bir çalışma yapmamaktadırlar.

Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilere çocuklarının sınıf öğretmeni ve sınıf arkadaşlarıyla bağının devamını sağlamak için ne gibi tedbirler aldıkları sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11

COVID-19 Pandemisinde Okul Öncesi Çocuklarının Okulla Duygusal Bağ

Kategoriler	f	%
Telefon ya da online sesli görüntülü görüşme	32	62
Okulu, öğretmeni ve arkadaşları hakkında sohbet etme	13	25
WhatsApp sınıf grubundan takip etme	4	8
Hiçbir şey yapmama	4	8
Eski görüntü ve videoları izleme	2	4
Okulda yapılan etkinlikleri evde tekrarlama	2	4
EBA ve sosyal medyadan takip etme	1	2
Komşu arkadaşları ile mesafeli görüşürme	1	2
Toplam	59	

Tablo 11 incelendiğinde araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin görüşlerine göre çocukların %62'si telefon ya da online sesli görüntülü görüşmeler ile, %25'i arkadaşları, okuldaki etkinlikleri ve öğretmeni hakkında konuşarak, %8'i WhatsApp mesaj grubunda yazışmaları takip ederek, %4'ü okul dönemine ait eski fotoğraf ve videoları bakarak, %4'ü okulda önceden yapılmış olan faaliyetleri ev ortamında tekrarlayarak, %2'si sosyal medyadan

ve EBA eğitim platformundan sınıf öğretmenini takip ederek, %2'si görüşme imkanı buldukları arkadaşları ile yüz yüze ama mesafeli görüşerek sınıf arkadaşları ve sınıf öğretmeni ile duygusal bağını devam ettirmekte olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanısıra çocukların %8'i sınıf arkadaşları ve sınıf öğretmeni ile duygusal bağını devam ettirmek adına herhangi bir faaliyet yapmamaktadırlar. Bu soruya velilerin verdiği örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

“Yapılan etkinlikleri tekrarlıyoruz.” (E12)

“Sürekli okulda geçirdiği dönemi hatırlatıyorum.” (E15)

“Arada öğretmenimizi arayıp konuşuyoruz.” (E16)

3.3. Okul öncesi velilerinin COVID-19 pandemisinde teknoloji kullanımı hakkında görüşleri nelerdir?

Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerine kendilerinin COVID-19 pandemisi öncesi ve pandemi sürecindeki teknoloji kullanım süresi sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

COVID-19 Pandemisinde Okul Öncesi Velilerinin Teknoloji Kullanımı

	Pandemi Öncesi		Pandemi Dönemi	
	f	%	f	%
Hiç	2	4	1	2
1 saatten az	17	33	14	27
1-2 saat	25	48	20	38
2 saatten fazla	8	15	17	33

Tablo 12 incelendiğinde araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin COVID-19 pandemisi öncesi teknoloji kullanım süreleri şöyledir; %33’ü 1 saat, %48’i 1-2 saat, %15’i 2 saatten fazla, %4’ü hiç şeklindedir. Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin COVID-19 pandemisi sürecinde teknoloji kullanım süreleri ise şöyledir; %27’si 1 saat, %38’i 1-2 saat, %33’ü 2 saatten fazla, %2’si hiç şeklindedir. Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerine çocuklarının COVID-19 pandemisi öncesi ve pandemi sürecindeki teknoloji kullanım süresi sorulmuştur. Ayrıca velilere pandemi sürecinde çocuklarının uzaktan eğitim faaliyetlerine katılmak için günlük ne kadar teknoloji kullandığı sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13

COVID-19 Pandemisinde Okul Öncesi Çocuklarının Teknoloji Kullanımı

	Pandemi Öncesi		Pandemide eğitim amacıyla		Pandemide eğitim harici	
	f	%	f	%	f	%
1 saatten az	28	54	11	21	15	29
1-2 saat	18	35	24	46	19	37
2 saatten fazla	4	8	15	29	16	31
Hiç	2	4	2	4	-	-

Tablo 13 incelendiğinde araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin görüşlerine göre okul öncesi çocuklarının pandemi öncesinde günlük teknoloji kullanım süreleri şöyledir; %54’ü 1 saat, %35’i 1-2 saat, %8’i 2 saatten fazla ve %4’ü hiç. Okul öncesi çocuklarının COVID-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitim faaliyetleri için günlük teknoloji kullanım

süreleri şöyledir; %21'i 1 saat, %46'sı 1-2 saat, %29'u 2 saatten fazla ve %4'ü hiç. Okul öncesi çocuklarının COVID-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitim faaliyetleri haricinde günlük teknoloji kullanım süreleri şöyledir; %29'u 1 saat, %37'si 1-2 saat, %31'i 2 saatten fazla. Sonuçlar okul öncesi çocuklarının pandemi sürecinde eğitim amaçlı ve eğitim dışı amaçlı teknoloji kullanımlarının arttığını göstermektedir. Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerine, COVID-19 pandemi süreci ve sonrası için çocuklarının teknoloji kullanım süreleri hakkında görüşleri sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 14

COVID-19 Pandemisinde Teknoloji Kullanımına Dair Veli Görüşleri

Kategoriler	Pandemide Ekran Kullanımı		Pandemi Sonrası Ekran Kullanımı	
	f	%	f	%
Çok fazla kaygılı	17	33	8	15
Kaygılı	18	35	18	35
Kısmen kaygılı	13	25	19	37
Kaygılı değil	4	8	6	11
Fikri yok	-	-	1	2
Toplam	52		52	

Tablo 14 incelendiğinde araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin %33'ü COVID-19 pandemisinde çocuklarının teknoloji kullanımına ilişkin çok fazla kaygı duyduğunu belirtmiştir. Velilerin %35'i kaygı duyduğunu ve %25'i kısmen kaygı duyduğunu söylerken %8'i bu durumun kendisinde kaygı oluşturmadığını söylemiştir. Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin %15'i COVID-19 pandemisi sonrası için çocuklarının teknoloji kullanımına ilişkin çok fazla kaygı duyduğunu belirtmiştir. Velilerin %35'i bu konuda kaygı duyduğunu, %37'i kısmen kaygı duyduğunu belirtirken %11'i kaygılı olmadığını belirtmiştir. Velilerin %2'si ise COVID-19 pandemisi sonrasına dair çocuklarının teknoloji kullanımına hakkında bir fikrinin olmadığını belirtmiştir.

4. Okul öncesi velilerinin COVID-19 pandemisinin, aile-çocuk ilişkisine etkisi hakkında görüşleri nelerdir?

Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerine COVID-19 pandemi sürecinin aile-çocuk ilişkisine olumlu ya da olumsuz etkileri hakkında görüşleri sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 15'de verilmiştir.

Tablo 15

COVID-19 Pandemisinin Aile-Çocuk İlişkisine Yansımalarına Dair Veli Görüşleri

Pandeminin olumlu yönleri	f	%	Pandeminin olumsuz yönleri	f	%
Daha fazla zaman geçirme	31	60	Aile içi çatışma	16	31
Aile bağının artması	11	21	Teknoloji kullanımının artması	11	21
Sağlığın önemini anlama	3	6	Evde sıkılma	10	19
Yaralı oldu (iyi-güzel)	2	4	Olumsuzluk olmaması	6	12
Yeni aile ritüelleri oluşturma	1	2	Sosyalleşememe	4	8
Yetişme kaygısı olmama	2	4	Fiziksel aktivite azlığı	2	4
Çocuğun dinlenebilmesi	1	2	Derse karşı isteksizlik	2	4
			Kaygı artışı	2	4
			Aileye aşırı bağlılık	1	2
			İsteklerin bitmemesi	1	2

		Okula özlem	1	2
		Psikolojiye olumsuz etki	1	2
Toplam	51	Toplam	57	

Tablo 15 incelendiğinde COVID-19 pandemi sürecinin aile-çocuk ilişkilerine olumlu yönleri ile ilgili olarak, araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin %60'ı ailecek daha fazla zaman geçirme, %21'i aile bağı ve paylaşımın artması, %6'sı sağlığın önemini anlama, %2'si yeni aile ritüelleri oluşturma, %4'ü bir yere yetiştirme kaygısının olmaması ve %2'si çocuğun dinlenebilmesi açısından olumlu katkıları olduğunu belirtirken, %4'ü bu dönemi iyi-güzel olarak kısaca nitelendirmiştir Bu soruya velilerin verdiği örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

“Daha çok vakit geçirip aktiviteler yaptık.” (E15)

“Bir yerlere, bir şeylere yetiştirme telaşı olmadan birlikte sakin zaman geçiriyoruz.” (E25)

“Aslında aile etkinliklerimiz arttı aile olarak bağımız arttı.” (E46)

Tablo 15 incelendiğinde COVID-19 pandemi sürecinin aile-çocuk ilişkilerine olumsuz yönleri olarak, araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin %31'i aile içi çatışmanın artması, %21'i teknoloji kullanımının artması, %19'u evde sıkılma, %8'i sosyalleşememe, %4'ü fiziksel aktivite azlığı, %4'ü derse isteksizlik, %4'ü genel kaygı düzeyinde artış, %2'si aileye aşırı bağlılık, %2'si psikolojiye olumsuz etkisi ve %2'si okula özlem olduğunu belirtmiştir. Bu soruya velilerin verdiği örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

“Dışarı çıkamadıkları ve sürekli aile bireyleri ile iletişim kurdukları için zaman zaman zaman çatışmalar ve inatlaşmalar yaşanabiliyor.” (E1)

“Etkinlikleri bahane edip daha çok telefon bakmak istiyor.” (E5)

“Evde yeterince enerjisini atamıyor çok sıkılıyor.” (E42)

Araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerine COVID-19 pandemi sürecinin aile-çocuk ilişkisine olumsuz etkilerini azaltma konusunda ne gibi tedbirler aldıklarına sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16

COVID-19 Pandemisinde Aile-Çocuk İlişkisine Dair Alınan Tedbirleri

Kategoriler	f	%
Birlikte etkinlik/ders yapma	22	42
Birlikte oyun oynama	21	40
Birlikte daha fazla kaliteli zaman geçirme	12	23
Birlikte sohbet etme	6	12
Birlikte kitap/dergi okuma	5	10
İlgi gösterme	4	8
Birlikte ev işi yapma	3	6
Özel olarak bir şey yapmama	3	6
Daha sabırlı olmaya çalışma	2	4
Onu anlamaya çalışma	2	4
Toplam	70	

Tablo 16 incelendiğinde araştırma grubunda yer alan okul öncesi velilerinin %42'si pandemi döneminde aile-çocuk ilişkisini güçlendirmek için birlikte etkinlik/ders yaptıklarını, %40'ı birlikte oyun oynadıklarını, %23'ü birlikte daha fazla kaliteli zaman geçirdiklerini, %12'si birlikte sohbet ettiklerini, %10'u birlikte kitap/dergi okuduklarını, %8'i çocuğuna daha

fazla ilgi gösterdiklerini, %6'sı birlikte ev işi yaptıklarını, %4'ü daha sabırlı olmaya çalıştıklarını ve %4'ü çocuklarını anlamaya çalıştıklarını belirtirken, %6'sı bu konuda özel olarak bir şey yapmadıklarını belirtmişlerdir. Bu soruya velilerin verdiği örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

“Beraber oyunlar oynuyoruz, ev işleri veya etkinlik yaparak geçiriyoruz” (E3)

“Onunla daha fazla vakit geçirmeye çalışıyorum.” (E16)

“Onunla daha fazla etkinlik yapıyoruz ve daha fazla oyun oynuyoruz.” (E24)

TARTIŞMA

Bu araştırmada okul öncesi velilerinin COVID-19 pandemisine bağlı uzaktan eğitim sürecine, pandemiye teknoloji kullanımına ve pandeminin aile-çocuk ilişkisine etkisine dair görüşleri incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre araştırma grubunda yer alan okul öncesi velileri, büyük oranda COVID-19 kaynaklı pandemi süreci ile ilgili kaygılıdır. Alan yazında benzer çalışmalar mevcuttur. Kurt'un (2021) çalışmasına göre okul öncesi velileri COVID-19 pandemisiyle ilgili orta düzeyde kaygıya sahiptirler. Bu çalışmada veliler pandemi ile ilgili haberleri çoğunlukla TV ve telefon/tabletten ve günde en az bir kez takip etmektedirler. Bu durum kaygı düzeylerinin yüksek olduğu bulgusunu da desteklemektedir. Velilerin görüşlerine göre okul öncesi çocukları da pandemi dönemi ile ilgili kaygılıdır ve çocuklar en çok pandeminin ne zaman biteceğini, okula/parka gitmek için dışarı ne zaman çıkabileceklerini, hastalık ve ölümü sorgulamaktadırlar. Çocukların bu tür sorular sorması kaygı düzeylerinin bir göstergesi olarak düşünülmektedir. Alan yazında benzer çalışmalar mevcuttur. Döğer ve Kılınç'ın (2021b) çalışmasına göre okul öncesi çocukları %33'ü pandemi nedeniyle orta düzeyde kaygılıdır. Alan yazına göre çocukların kaygı düzeyleri ailelerin o duruma bakış açısıyla yakından ilgilidir. Yalçın ve diğerlerine (2020) göre ebeveynlerin pandemi dönemine ilişkin olumsuz duyguları epey yüksektir. Bu olumsuz duygular çocuklara da yansımakta ve kaygı düzeyini artırmaktadır. Alanda çocukların kaygı düzeylerinin anne-baba kaygı düzeyleri ve tutumlarıyla ilişkili olduğuna dair çalışmalar mevcuttur (Bora ve Ünüvar, 2020; Duman, 2008; Kaya vd., 2012). Bu araştırmada 52 katılımcının 50'sinin kadın olduğu göz önünde bulundurulursa, araştırmanın bir sonucu olarak annelerin kaygı düzeyi ile çocuklarının kaygı düzeyi paralellik gösteriyor denebilir. Alanda annelerinin kaygı durumları ile çocukların kaygı durumları arasında istatistiksel anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar yer almaktadır (Alisinanoğlu ve Ulutaş, 2003; Aslan vd., 1998; Capps vd., 1996; Küçüköyük, 2015; Peleg vd., 2006). Alanda okul öncesi çocuklarının kaygı düzeyleri ile annelerinin kaygı düzeyleri arasında ilişki olmadığı sonucuna ulaşan çalışmalar da mevcuttur (Çıkrıkçı, 2020). Bu açıdan Aral ve diğerlerine (2020) göre veliler pandemi ile ilgili olarak çocuklarının kaygılarını göz ardı etmemeli ancak kendi kaygılarını çocuklara yansıtmamalıdır.

Russell ve diğerlerine (2020) göre henüz işlem öncesi dönemde olan okul öncesi dönem çocukları da diğer öğrenciler gibi, pandeminin etkisiyle okullarından uzak kalarak evde olamaya zorunlu tutulmuştur. Evde buldukları bu zorunlu pandemi sürecinde gerekse ailelerinde gerekse televizyon ve internette sürekli olarak virüs, covid, ölüm ve hastalık konuşmalarına maruz kalmaktadırlar. Pandemi sürecinde çocukların saldırganlık, öfke ve kaygı durumlarında artış gözlemlenmiştir. Arı Arat ve Ogelman'ın (2021) çalışmasına göre okul öncesi çocukları pandemi döneminde üzülmeye, öfkeye, kızma ve korkma gibi tepkiler vermektedirler. Yine Bapoğlu Dümenci ve Demir'in (2022) çalışması okul öncesi çocuklarının pandemi ile ilgili olarak korku, kaygı, şaşkınlık ve sıkılma duygusu içinde olduklarını ortaya koymuştur. Alandaki bazı çalışmalar okul öncesi çocuklarının davranış problemlerinin ve problemlerle başa çıkabilme becerilerinin ebeveynlerin çocukla iletişim tarzı ve anne-baba tutumu ile ilişkili olduğunu göstermiştir (Derman & Başal, 2013; Dursun, 2010; Özbey, 2010).

Buna göre içinde bulunulan pandemi döneminde okula gidemeyen, akranlarıyla sosyalleşemeyen okul öncesi çocuklarının psikolojik olarak süreçten etkilendiği ve bu süreçte ailenin tutumunun önemli olduğu düşünülmektedir. Öngider'e (2013) göre çocukların psikolojisi daha çok anne-babaların davranışlarını nasıl anlamlandırdıkları ile yakından ilişkilidir. Anne-babalardaki yetersizlik durumu çocuklardaki psikolojik problemlerin temelini oluşturma açısından önemli bir risktir. Anne-babaların olumsuz davranışları ile çocuklarının psikopatolojik durumları arasında anlamlı ilişki olduğuna dair çalışmalar mevcuttur (Öngider, 2013). Buna göre çocukların kaygı düzeyini düşürmek için ailelerin olumlu tutum sergilemesi ve daha az kaygı yansıtması gerektiği düşünülmektedir. Bu noktada ailelerin çocuklarına süreç ile ilgili ne gibi açıklamalar yaptığı önemlidir.

Araştırma bulgularına göre okul öncesi velileri pandemi döneminde çocuklarını çeşitli açıklamalarla yatıştırılmaktadırlar. Velilerin büyük çoğunluğu çocuklarına virüsten korunma yollarını (maske, mesafe, hijyen) açıkladığını belirtmiştir. Velilerin bazıları bu dönemin geçici olduğunu söyleyerek çocuklarının kaygılarını azaltma yoluna gitmiştir. Velilerinden bazıları virüs hakkında bilimsel bilgi vermeyi ve bazıları da sağlığın önemine vurgu yapmayı yeterli görmüştür. Alanda benzer bulgulara rastlanmaktadır. Demir Öztürk ve diğerlerinin (2020) çalışmasında okul öncesi dönem çocukların ve annelerin pandemiye ilişkin algıları incelenmiştir. Araştırmaya göre çocukların pandemi ile ilgili tanımlamalarının büyük oranda aynı olduğu ve "hastalık" olarak genellediği görülmektedir. Annelerin ise pandemi ve COVID-19 virüsü hakkında detaylı bilgiye sahip oldukları görülmüştür. Alisinanoğlu ve diğerlerinin (2020) çalışmasında ebeveynlerin pandeminin çocuklar üzerindeki etkisini azaltmak için konu ile ilgili bilgilendirme yoluna başvurduğu görülmektedir. Aral ve diğerleri (2020) pandeminin çocuklar üzerinde gelişimsel etkisini inceleyen çalışmasında velilerin pandemi hakkında çocuklarıyla konuşması, yanlış bilgilerin kısa ve açık şekilde doğrulanmasını önermiştir. Bu bağlamda velilerin bilinçli olduğu söylenebilir. Ancak Arı Arat ve Ogelman'ın (2021) pandeminin etkilerini annelerin görüşlerine göre incelediği çalışmada araştırma sonuçları okul öncesi dönem çocukların büyük çoğunluğunun pandemiye sorguladığı, ailelerin ise sadece %38'inin bu soruları yanıtlama konusunda kendini yeterli gördüğü bulgularına ulaşılmıştır. Döğer ve Kılınç'ın (2021b) çalışmasına göre okul öncesi çocuklarının çoğunluğu pandemi hakkında bilgileri ailesinden öğrenmektedir. Bu bağlamda ebeveynlerin pandemi hakkında doğru bilgilendirilmesi ve bu bilgilerin okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri doğrultusunda nasıl aktarılması gerektiğine dair bilinçlendirilmesi yararlı olacaktır. Bu noktada öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Nitekim Dönmez ve diğerlerinin (2021) pandemi sürecinde okul öncesi velilerinin beklentilerinin incelendiği çalışmada, veliler öğretmenlerden pandemi hakkında doğru bilgilendirme yapılması konusunda rehberlik hizmeti beklemektedir. Gökçe ve diğerlerinin (2021) çalışmasına göre okul öncesi çocukları pandemi sürecinde sağduyu davranmış ve aileleriyle birlikte pandemi tedbirlerine uyarak bu sürece uyum sağlamışlardır. Bu çalışmada pandemi ve virüsten korunma yolları hakkında çocukların azami ölçüde bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Bu durumun pandemi sürecine uyumu kolaylaştırdığı söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre okul öncesi velileri çocukları için en çok eğitim, sağlık, teknoloji bağımlılığı ve asosyalleşme konularında kaygı duymaktadır. Alanda benzer sonuçlar mevcuttur. Demir Öztürk ve diğerlerinin (2020) çalışmasına göre pandemi döneminde okul öncesi anneleri, çocuklarının sosyalleşmesi için okulun ne kadar önemli olduğunu anladıklarını belirtmiştir. Alanda özellikle çocukların teknoloji kullanımı ile ilgili çalışmalar önemli yer tutmaktadır. Saltuk ve Erciyes'in (2020) çalışmasında okul öncesi çocuklarının teknoloji kullanımına karşı tutumlar aile yapısına göre (demokratik, baskıcı, gevşek) değişse de tüm ebeveynlerin teknoloji kullanımının olumsuz etkileri konusunda yüksek düzeyde kaygılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ateş ve Saltalı'nın (2019) okul öncesi çocuklarının teknoloji kullanımına ilişkin ebeveynlerin görüşlerini aldığı çalışmada sonucuna göre, anne-babalar teknoloji kullanımının olumlu katkılarına değinmekle birlikte olumsuz etkilerinden ötürü de

kaygılıdır. Çalışmaya göre anne-babaların %72'si asosyalleşme, göz rahatsızlıkları, olumsuz davranışları örnek alma, teknoloji bağımlısı olma ihtimali, dil gelişimini olumsuz etkileme, hareketsizlik nedeniyle kas-kemik gelişimi ve beyin gelişimine olumsuz etki gibi teknolojinin olası olumsuz etkilerinden dolayı kaygılıdır. Bu araştırmanın bulgularına göre hem ebeveynlerin hem çocukların pandemi sürecinde teknoloji kullanımını artmıştır. Göker ve Turan'ın (2020) çalışma sonuçları bu araştırma ile paralellik göstermektedir. Çalışmaya göre pandemi döneminde genel olarak internet ve teknoloji kullanımı büyük oranda artmıştır. Yine Akkaş Baysal ve diğerlerinin (2020) çalışma sonuçları pandemi döneminde okul öncesi çocuklarının ekran bağımlılığının arttığını göstermektedir. Demir Öztürk ve diğerlerinin (2020) çalışmasına göre, pandemi sürecinde okul öncesi çocukları günün bir kısmını TV izleyerek geçirmektedirler. Döğer ve Kılınç'ın (2021b) çalışmasına göre okul öncesi çocuklarının çoğunluğu pandemi döneminde teknoloji (TV, telefon, tablet) kullanmaktadır. Gökçe ve diğerlerinin (2021) çalışmasına göre, pandemi döneminde akranlarından uzaklaşan okul öncesi çocukları dijital dünyaya daha fazla yönelmiştir. Dönmez ve diğerlerinin (2021) çalışmasında veli görüşlerine göre, okul öncesi çocuklarının pandemi sürecinde ekran bağımlılığı artmıştır. Yine İdil'in (2022) çalışmasına göre, okul öncesi çocuklarının dijital bağımlılığının artmasında çevresel faktörlerden biri olarak pandemi etkili bulunmuştur. Aileden kaynaklanan gerekçeler arasında ise ailenin iyi birer rol model olamaması gösterilmiştir. Bu sonuçlar bu araştırmadan elde edilen pandemi döneminde ebeveynlerin teknoloji kullanımının artmasıyla birlikte çocukların da teknoloji kullanımının artması sonucunu açıklar niteliktedir.

Bu araştırma sonucuna göre hem ebeveynlerin hem de çocukların teknoloji kullanımı artmış olmakla beraber, ailelerin bu durumun farkında olduğu söylenebilir. Manap'ın (2020) çalışmasında anne-babaların dijital ebeveynlik farkındalığı hem teknoloji kullanma süreleriyle hem de ilkökula giden çocuğun algıladığı internet bağımlılığı arasında anlamlı ilişkili bulunmuştur. Plowman ve diğerlerinin (2008) çalışmasında 3-4 yaş grubu çocuklarla yaptığı iki yıllık deneysel çalışmanın bulguları gösteriyor ki; çocukların teknoloji kullanımında etkili faktörlerin başında aileler gelmektedir. Çalışmaya göre teknoloji kullanımı çocuklara aile içinde kültürel olarak aktarılır. Buna göre ailelerin teknoloji kullanımı hakkında bilinçlendirilmesi önemlidir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre hem çocukların hem velilerin COVID-19 pandemisinde teknoloji kullanımı artmış olmakla beraber, veliler çocuklarının pandemi süreci ve sonrası için teknoloji kullanımıyla ilgili kaygıları bulunmaktadır. Ancak yine bulgular gösteriyor ki, veliler çocuklarının öğretmeni ve arkadaşlarıyla duygusal bağını devam ettirme, uzaktan eğitime devam etme ve eğitimi destekleyici ek kaynak olması bakımından teknoloji çağımızda eğitimin önemli bir parçasıdır. Beschorner ve Hutchison'ın (2013) okul öncesi eğitiminde (4-5 yaş) teknoloji kullanımını araştırdığı çalışmasına göre erken çocukluk döneminde öğretmenler geleneksel öğretmen metotları yerine teknoloji destekli öğretim yaparlarsa öğrenmeyi daha etkili hale getirebilirler. Ayrıca öğretmen sınıfta teknolojik aracı kullanırken çocuklar sıklıkla konuşup birlikte çalıştıkları için de sosyal bir aktivite meydana gelir. Bu açıdan da sosyalleşmeye katkı sağlaması mümkündür. Yine bu araştırmanın bulgularına bakıldığında okul öncesi öğretmenleri için tablet ve benzeri teknolojik araçlar umut verici bir eğitim aracı olabilir.

Araştırmanın bulgularına göre velilerin büyük bir çoğunluğu çocuklarının uzaktan eğitime faaliyetine düzenli olarak katıldığını ancak çocuklarının okula dönmeyi çok istediğini belirtmiştir. Buradan uzaktan eğitim faaliyetlerine aktif katılım olmasına rağmen öğrencilerin okulda yüz yüze eğitimi tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Demir Öztürk ve diğerlerinin (2020) çalışmasına göre okul öncesi çocukları pandemi döneminde okulu, arkadaşlarını ve hatta okul eşyalarını özledikleri görülmüştür. Gökçe ve diğerlerinin (2021) çalışmasına göre okul öncesi çocukları pandemi süreci içinde duygusal yoğunluk hissetmekte ve okulu çok özlemektedirler. Bu çalışmada velilerin çoğunluğu uzaktan eğitim faaliyetlerini gerekli ve yeterli bulurken yine büyük bir çoğunluğu gerekli fakat yetersiz bulmaktadır. Alan yazında bu sonuçlarla örtüşen çalışmalar mevcuttur. Konca ve Çakır'ın (2021) çalışmasına göre okul öncesi çocuklarının

büyük çoğunluğu pandemi döneminde uzaktan eğitime katılmamıştır. Ayrıca veliler uzaktan eğitimi yetersiz bulmaktadır. Arı Arat ve Ogelman'ın (2021) çalışmasında, okul öncesi annelerinin büyük çoğunluğu uzaktan eğitimi yeterli bulmamaktadırlar. Yine Akın ve Aslan (2021) pandemi döneminde okul öncesi eğitim üzerine bir eylem araştırması gerçekleştirmiştir. Çalışmada uygulama öncesi velilerden alınan görüşlere göre, katılımcı velilerin tamamı pandemi döneminde uzaktan eğitimin okul öncesi açısından verimli olmayacağını düşünürken, velilerin büyük çoğunluğu uzaktan eğitimi fırsat eşitliği sağlaması açısından gerekli bulmuştur. Dönmez ve diğerlerinin (2021) çalışmasına göre okul öncesi velileri pandemi sonrası yüz yüze eğitimin devam etmesini ve sosyal aktivitelerin artırılmasını beklemektedirler. Aktan Acar ve diğerlerinin (2021) çalışmasında okul öncesi öğretmenleri pandemi döneminde uzaktan eğitim ile ilgili olarak çoğunlukla dersin amacına ulaşamaması, teknolojik eksiklikler ve aile ile iletişimsizlik gibi gerekçelerle olumsuz ifadeler kullanmıştır. Yine Altın ve Gündoğdu'nun (2021) çalışmasına göre okul öncesi öğretmenleri, pandeminin okul öncesi dönemini olumsuz etkilediğini ve uzaktan eğitimin verimsiz geçtiğini belirtmiştir. Bu durumu teknolojik alt yapı eksikliği, aile desteğinin yetersiz oluşu ve çocuklarda motivasyon azlığına bağlamışlardır. Bartan'ın (2022) çalışmasında okul öncesi öğretmenleri uzaktan eğitimi yetersiz bulmuştur ancak, pandemi şartları gereği uygulanabileceğini belirtmiştir. Buna göre, okul öncesi dönemde yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime göre daha yararlı olduğu konusunda eğitimcilerin ve ailelerin hemfikir olduğunu söylenebilir.

Bulgulara göre velilerin %71'i en çok çocuklarının eğitimi konusunda kaygı duymaktadırlar. Veliler, pandemi sürecinde çocuğunun eğitimini uzaktan eğitim faaliyetleri dışında kaynak kitaplarla ve internetten ders içerikli videolarla desteklediğini belirtmiştir. Sonuç olarak bu araştırmaya katılan veliler genel olarak uzaktan eğitimi gerekli görmekte ancak eğitime yönelik kaygılarından ötürü eğitimi destekleyici ek çalışmalar yapma ihtiyacı duymaktadır. Alan yazında bu bulguları destekleyen araştırmalar mevcuttur. Konca ve Çakır'ın (2021) çalışmasına göre uzaktan eğitim sürecinde okul öncesi velileri kendi oluşturdukları ilave etkinlikler ile çocuklarını desteklemektedir. Arı Arat ve Ogelman'ın (2021) çalışmasına göre okul öncesi anneleri pandemi döneminde çeşitli kitap ve materyallerle çocuğunun gelişimini desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Konca ve Çakır'ın (2021) çalışmasına göre okul öncesi dönemi uzaktan eğitim yoluyla almak zorunda kalan çocukların eğitimini, evde anne, baba ve büyük kardeşler desteklemek durumunda kalmıştır. Altın ve Gündoğdu'nun (2021) okul öncesi dönemde uzaktan eğitimi öğretmen görüşlerine göre incelediği çalışma sonuçlarına göre, pandemi döneminin okul öncesi eğitimdeki olumsuz etkilerinin azaltmak için velilerin eğitime katkısı artırılmalıdır. Bu noktada velilere okul öncesi eğitim kazanımları kapsamında seminerler verilmesi yararlı olacağı düşünülmektedir.

Araştırma bulgularına göre araştırma grubunda yer alan okul öncesi velileri çocuklarının sınıf arkadaşları ve sınıf öğretmeniyle iletişimini sürdürmek adına telefon ya da bilgisayardan çevrimiçi sesli görüntülü görüşmeler, okulu, öğretmeni ve arkadaşları hakkında sohbet etme ve WhatsApp sınıf grubundan takip etme yöntemlerine başvurmuştur. Buradan da anlaşılacağı gibi özellikle pandemi döneminde teknolojinin bize sundukları, hayatımızın her alanında yerini almış, önemli bir gereklilik haline gelmiştir. Altın ve Gündoğdu'nun (2021) çalışmasına göre okul öncesi öğretmenleri pandemi döneminin olumsuzluklarını gidermek ve eğitimi desteklemek adına velilere uzaktan destek olma, alternatif etkinlik örnekleri paylaşma ve ailelerden destek talep etme gibi yollara başvurmuştur. Bu noktada okul-aile iş birliğinin ve iletişim becerilerinin önemi ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda özellikle öğretmenlerin aile ile sağlıklı iletişim kurma becerilerini destekleyici seminerlerin verilmesi yararlı görülmektedir. Nitekim Bartan'ın (2022) çalışmasında okul öncesi öğretmenleri ailenin eğitime katkısını uzaktan eğitimin ön koşulu olarak belirtmiştir. Çalışma bulguları öğretmenlerin aileler ile iletişim sorunları yaşadığını ortaya koymuştur.

Araştırmada velilere pandemi döneminin aile içi iletişim açısından olumlu ve olumsuz etkileri sorulmuştur. Bulgulara göre pandemi döneminin aile içi iletişim açısından olumlu

yönleri; ailecek daha fazla zaman geçirme, aile bağlarının kuvvetlenmesi, iletişimin ve paylaşımın artması, sağlığın önemini anlama, yaralı olma (iyi-güzel), yeni aile ritüelleri oluşturma, bir yere yetişme kaygısı olmama ve çocuğun dinlenebilmesi şeklindedir. Aral ve diğerlerinin (2020) pandeminin çocuklar üzerinde gelişimsel etkisini inceleyen çalışmasında pandeminin çocuk üzerinde olumsuz etkilerini azaltmak için aile içi rutinler oluşturulması, birlikte etkinlik yapılması önerilmiştir. Bu noktada değişen hayat şartlarının yeni aile rutinlerini de beraberinde getirdiği söylenebilir. Yine Aral ve Kadan'ın (2021) çalışmasına göre ebeveyn-çocuk etkileşiminin artması pandeminin olumlu yönü olarak kabul edilmiştir. Pandemi döneminin olumsuz yönleri olarak ise; aile içi çatışma, teknoloji kullanımının artması, evde sıkılma, sosyalleşememe, fiziksel aktivite azlığı, derse karşı isteksizlik, kaygı artışı, aileye aşırı bağlılık, isteklerin bitmemesi, okula özlem ve psikolojiye olumsuz etki şeklindedir. Alisinanoğlu ve diğerlerinin (2020) çalışmasında pandemi döneminin çocuklar üzerindeki psikolojik etkileri araştırılmıştır. Araştırmada çocukların öfke nöbeti, bağırma, hırçınlık, nedensiz ağlama gibi olumsuz davranışlar sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Pandeminin çocukların psikolojilerini etkilemesi, olumsuz davranışlarının artması onların sosyal çevrelerinden, okul ortamından ayrılmak zorunda olması ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Döğer ve Kılınç (2021a) çalışmasında pandemi döneminde okul öncesi çocukları açısından aile ilişkilerini incelemiştir. Araştırma bulgularına göre çocukların pandemi nedeniyle aile ile daha fazla vakit geçirmesi ve değişen günlük rutinler aile içi iletişimi de etkilemiştir. Ailelerde stres düzeyinin ilk haftadan sonra arttığı, konuşma ve dinleme becerilerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Döğer ve Kılınç'ın (2021b) çalışmasına göre okul öncesi çocuklarının pandemi döneminde ailesiyle inatlaştığı, pandemi öncesine göre davranışlarında değişiklik olduğu görülmüştür. Yine Kurt'un (2021) çalışmasına göre pandemi döneminde okul öncesi çocuklarının aile ile iletişiminin orta düzeyde olduğu görülmektedir. Bu durum pandeminin psikoloji üzerindeki olumsuz etkisi olarak yansıtılmaktadır. Çalışma COVID-19 korkusu ile anne-çocuk ilişkisi negatif ilişkili bulunmuştur. Bu durumda anne-çocuk ilişkisinin pandemi döneminden olumsuz etkilendiği söylenebilir.

Araştırmada velilere pandemi döneminde aile-çocuk iletişimini kuvvetlendirmek için ne gibi aktiviteler yaptıkları sorulmuştur. Bulgulara göre aileler pandemi döneminde çocuklarıyla daha çok okul öncesi etkinlikleri yapma (kesme, yapıştırma, boyama), oyun oynama, sohbet etme ve birlikte kitap okuma yoluna gitmiştir. Demir Öztürk ve diğerlerinin (2020) çalışmasında pandemi sürecinde okul öncesi dönem çocuklarının bir günün nasıl geçtiği araştırılmıştır. Araştırma bulgularına göre çocuklar daha çok oyun oynayarak ve etkinlik yaparak gününü geçirmektedir. Alanyazında oyunun; tüm dünya için ortak (Güneş vd., 2020), öğretici (Asımoğlu, 2012; Seçer, 2017), doğal hak (Küçükali, 2015), kendini rahatlatma aracı (Karataş ve Yavuzer, 2019), vazgeçilmez bir ihtiyaç (Ayan & Memiş, 2012; Gökşen, 2014; Halmatov, 2018; Seçer, 2017), gerçek yaşama yönelik tecrübe kazandırıcı (Ayan & Memiş, 2012), dağal hayatın bir parçası (Işıkoğlu Erdoğan & Canbelek, 2017) ve geliştirici (Egemen vd., 2014) bir olgu olduğu vurgulanmaktadır. Oyunun çocuğun gelişimindeki önemi göz önünde bulundurulduğunda özellikle pandemi döneminde çocukların her zamankinden daha çok oyun oynamaya ihtiyacı olduğu düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Özetle; okul öncesi velilerinin COVID-19 pandemisinde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerine, pandemi sürecinde teknoloji kullanımına ve pandeminin aile-çocuk ilişkisine yansımalarına dair görüşlerini almayı amaçlayan bu araştırmanın sonucuna göre; okul öncesi velileri ve çocuklar COVID-19 pandemisiyle ilgili kaygılıdır. Araştırma grubunda yer alan velilerin COVID-19 pandemisinde daha çok çocuklarının eğitimi, sağlığı ve bu süreçteki teknoloji kullanımı konularında kaygılı olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre araştırma grubunda yer alan hem çocukların hem velilerin COVID-19 pandemisinde teknoloji

kullanımı artmıştır. Okul öncesi çocukları büyük oranda Millî Eğitim Bakanlığı'nın EBA ve TRT üzerinden yürüttüğü uzaktan eğitim etkinliklerine katılmakta, veliler ise okul öncesine yönelik bu uzaktan eğitim faaliyetlerini gerekli ancak yetersiz olduğunu düşünmektedir. Araştırma grubunda yer alan veliler pandemi sürecinde çocuklarının eğitimini desteklemek için internetten ve basılı kaynak kitaplardan yararlanmaktadır. Okul öncesi çocuklarının genel olarak COVID-19 pandemi sürecinde okula dönmeyi çok istemekte ve COVID-19 pandemisinin aile-çocuk ilişkilerini etkilemektedir. Günümüzde COVID-19'a bağlı pandemi süreci aşı çalışmaları ile kontrol altına alınsa da tamamen bitmiş değildir. Pandeminin etkilerinin ne kadar daha süreceği uzmanlar tarafından öngörülememektedir. Pandemi kontrol altına alınsa dahi yaklaşık iki yılı kapsayan COVID-19 pandemisinde çocukların psikolojileri ve aldıkları eğitim büyük oranda etkilenmiştir. Bu durumun ileriki yıllarda toplumu olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir. Buna göre velilerin öncelikle eğitimle ilgili kaygıları azaltılmalıdır. Uzaktan eğitim alt yapısı güçlendirilmeli, içerikler zenginleştirilmelidir. Yüz yüze eğitimde uzaktan eğitimi telafi edici tedbirler alınmalıdır. Eğitime verilen önem kadar velilerin ve çocukların psikolojileri de önemsenmelidir. Pandemi sonrası için velilere ve çocuklara psikolojik açıdan destekleyici seminerler verilebilir. Araştırma sonuçlarında teknoloji kullanımının pandemi sürecinde arttığı ve bu durumun velileri kaygılandığı görülmektedir. Velilere teknolojinin bilinçli kullanılmasıyla ilgili seminerler verilebilir, basılı kaynaklar ulaştırılabilir. Oyun ve eğitim etkinlik önerileri sunan kaynaklar konusunda velilere rehberlik edilebilir. Sonuç olarak; mevcut eğitim sisteminde pandeminin olumsuz yansımalarını en aza indirecek tedbirler alınmalı hem eğitim hem psikolojik boyutta öğrenciler desteklenmelidir. Bu çalışma paralelinde benzer çalışmalar yapılabilir. Pandemi sürecini okul öncesi dönemde geçiren öğrencilerin, ileriki eğitim kademelerindeki başarıları ve okula karşı tutumları ölçülebilir. Buna benzer araştırmalar farklı eğitim kademelerindeki eğitim paydaşlarıyla ve farklı değişkenlerle tekrarlanabilir.

Çıkar Çatışması ve Etik Bildirimi

Yazarlar, aralarında çıkar çatışması bulunmadığını ve tüm araştırmacıların çalışmaya katkı sunduğunu beyan etmiştir. Yazarlar, tüm etik kurallara uyduklarını bildirmiştir

KAYNAKÇA

- Akın, F., & Aslan, N. (2021). COVID-19 pandemisinde okul öncesi dönemdeki öğrencilerin uzaktan eğitimi: Bir eylem araştırması. *Eğitim Bilimleri Eleştirel İnceleme Dergisi*, 2(1), 7-14.
- Akıncı, M. Ş. (2021). Müzik eğitimi almış okul öncesi öğretmenliği lisans öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(2), 863-879.
- Akkaş Baysal, E., Ocak, G., & Ocak, İ. (2020). COVID-19 salgını sürecinde okul öncesi çocuklarının EBA ve diğer uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin ebeveyn görüşleri, *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 6(2), 185-214.
- Akoğlu, G., & Karaaslan, T. (2020). COVID-19 ve izolasyon sürecinin çocuklar üzerindeki olası psikososyal etkileri. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 99-103.
- Aktan Acar, H., Erbaş, Y. H., & Eryaman, M. Y. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin COVID-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi-AUAd*, 7(4), 31-54.
- Aldemir, C., & Avşar, M. N. (2020). Pandemi döneminde dijital vatandaşlık uygulamaları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 7(5), 148-169.

- Alisinanoğlu, F., & Ulutaş, İ. (2003). Çocukların kaygı düzeyleri ile annelerinin kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 28(128), 65-71.
- Alisinanoğlu, F., Karabulut, R., & Türksoy, E. (2020). Pandemi sürecinde çocukluk dönemi korkularına yönelik aile görüşleri. *Uluslararası Beşerî Bilimler ve Eğitim Dergisi (IJHE)*, 6 (14), 547 – 568.
- Altın, F., & Gündoğdu, K. (2021). Okul öncesi eğitimde uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi: sorunlar ve öneriler. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES) December*, 7(2), 577-592.
- Altunel, M., & Özoğul, E. T. (2020, 6 Haziran). 5 soru: Koronavirüs salgınında veliler. <https://www.setav.org/5-soru-koronavirus-salgininda-veliler/>
- Akdağ, F. (2015). Çocukta beyin gelişimi ve erken müdahale. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 2, 97-100.
- Aral, N., Aysu, B., & Kadan, G. (2020). COVID 19 sürecinde çocuklar: gelişimsel ihtiyaçlar ve öneriler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(2), 360-379.
- Aral, N., & Kadan, G. (2021). Pandemi sürecinde okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları problemlerin incelenmesi. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 99-114.
- Arı Arat, C., & Ogelman, H. G. (2021). COVID-19 “Evde Kal” sürecinin anne görüşlerine göre okul öncesi dönem çocuklarının günlük yaşamlarına yansımaları. *Çocuk ve Medeniyet*, 6 (11), 31-53.
- Asımoğlu, S. (2012). *Yaratıcı drama ve orff yaklaşımı çerçevesinde okul öncesi eğitimde oyun kavramı*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Aslan, S. H., Aslan, O., & Alparslan, Z. N. (1998). Annedeki süregelen depresyonun çocuktaki depresyon ve kaygı düzeylerine etkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 9(1), 32-37.
- Ateş, M. A., & Saltalı, N. D. (2019). KKTC’de Yaşayan 5-6 Yaş Çocukların Tablet ve Cep Telefonu Kullanımına İlişkin Ebeveyn Görüşlerinin İncelenmesi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 62-90.
- Ayan, S., & Memiş, U. A. (2012). Erken çocukluk döneminde oyun. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(2), 143-149.
- Bapoğlu Dümenci, S., & Demir, E. (2022). COVID-19 pandemi sürecinde okul öncesi eğitime devam eden çocukların pandemiye ilişkin algılarının incelenmesi. *H.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 9(2), 264-280.
- Bartan, S. (2022). Okul öncesi öğretmenlerinin COVID 19 pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşleri. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 1-14.
- Beschorner, B., & Hutchison, A. (2013). iPads as a literacy teaching tool in early childhood. *International Journal of Education in Mathematics*. *Science and Technology*, 1(1), 16-24.
- Bora, A., & Ünüvar, P. (2020). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların kaygıları ile ebeveynlerinin kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (56), 345-361.
- Budak, F., & Korkmaz, Ş. (2020). COVID-19 Pandemi sürecine yönelik genel bir değerlendirme: Türkiye örneği. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, (1), 62-79.

- Capps, L., Sigmen, M., Sena, R., Henker, B., & Whalen, C. (1996). Fear, anxiety and perceived control in children of agoraphobic parents. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 37(4), 445-452.
- Creswell, J. W. (2014). *Araştırma deseni*. (Çev. Ed. S. B. Demir). Eğiten Kitap.
- Çamlıbel Çakmak, Ö. (2014). *Okul öncesi dönemde fen eğitimi ve öğretmenin rolü*. M. Metin ve Ç. Şahin (Eds.), *Örnek uygulamalarla okul öncesi dönemde fen eğitimi içinde*, (ss. 30-49). Pegem Akademi.
- Çıkrıkçı, A. (2020). *Okul öncesi eğitime yeni başlayan çocukların ayrılma kaygıları ile annelerinin kaygıları arasındaki ilişki*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- Dağcıoğlu, B. F., & Keskin, A. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde Türkiye, Avrupa ve Amerika verilerinin karşılaştırılması: kesitsel bir çalışma. *Ankara Med J*, 2, 360-369.
- Demir Öztürk, E., Kuru, G., & Demir Yıldız, C. (2020). COVID-19 pandemi günlerinde anneler ne düşünür çocuklar ne ister? Anne ve çocuklarının pandemi algısı. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 7(5), 204-220.
- Derman, M. T., & Başal, H. A. (2013). Okul öncesi çocuklarında gözlenen davranış problemleri ile ailelerinin anne-baba tutumları arasındaki ilişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 115-144.
- Döğler, S. S., & Kılınç, F. E. (2021a). 4-6 yaş çocuğa sahip ailelerin COVID-19 pandemi sürecinde çocukları ile iletişimlerinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 480-496.
- Döğler, S. S., & Kılınç, F. E. (2021b). Okul öncesi dönemdeki çocukların Kovid-19 pandemisinde ev karantinası yaşamları. *Türkiye Sağlık Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 1-14.
- Dönmez, G., Koral, Ü., & Akbulut, A. (2021). COVID-19 salgını döneminde okul öncesi eğitime yönelik veli beklentileri. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi (TURKSOSBİLDER)*, 6(2) 148-164.
- Duman, G. K. (2008). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin durumluk sürekli kaygı düzeyleri ile sınav kaygısı düzeyleri ve ana-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Dursun, A. (2010). *Okul öncesi dönemdeki çocukların davranış problemleriyle anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Egemen, A., Yılmaz, Ö., & Akil, İ. (2004). Oyun, oyuncak ve çocuk. *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 5(2), 39 – 42.
- Eker, C., & Kandemir, N. S. (2022). Okul öncesi öğretmenlerinin salgın döneminde uzaktan eğitim uygulamasına ilişkin karşılanmış oldukları sorunlar. *Karaelmas Journal of Educational Sciences* 10, 69-86.
- Eren, E. (2020). Yeni tip koronavirüsün Türk eğitim politikaları uygulamalarına etkisi: milli eğitim bakanlığının ve yükseköğretim kurulunun yeni düzenlemeleri. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 153-162.
- Gökçe, N., Erdoğan, B. M., Yatmaz, A. K., Avaroğlu, N., & Ok, Y. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarının COVID-19 salgın süreci ve etkilerine ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(1), 101-113.

- Göker, M. E., & Turan, Ş. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde problemlili teknoloji kullanımı. *ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi, (COVID-19 Özel Sayısı)*, 108-14.
- Gökşen, C. (2014). Oyunların çocukların gelişimine katkıları ve Gaziantep çocuk oyunları. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (TAED)*, 52, 229-259.
- Güneş, G., Tuğrul, B., & Öztürk, E. D. (2020). Oyun algısı ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 29-51.
- Gündoğdu, S. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde uyguladıkları aile katılım çalışmalarının incelenmesi. *International Journal of Society Researches*, 17 (35), 1849-1874.
- Güven, G., & Efe Azkeskin, K. (2010). *Erken çocukluk eğitimi ve okul öncesi eğitim*. İ.H. Diken, (Ed.). *Erken çocukluk eğitimi* (ss.1-53). Pegem Akademi.
- Halmatov, S. (2017). *Oyun terapisinde pratik teknikler*. Pegem Akademi.
- Işıkoğlu Erdoğan, N., & Canbeldek, M. (2017). Erken Çocukluk Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 1306-1327.
- İdil, F. (2022). *Okul öncesi dönemindeki öğrencilerin dijital bağımlılıklarına ilişkin öğretmen görüşleri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Kalkınç, F. (2017). *Okul evde başlar*. (25.Baskı). Yağmur Dağıtım.
- Karataş, Z., & Yavuzer, Y. (2019). *Bireyi tanımada test dışı teknikler*. Nobel Yayıncılık.
- Kaya, A., Bozaslan, H., & Gülten, G. E. N. Ç. (2012). Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumlarının problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 208-225.
- Kalkan, M., & Yıldız, E. (2022). Opinions of preschool preservice teachers on teaching practice course during the COVID-19 pandemic period. *Eurasian Journal of Teacher Education*, 3(1), 1-18.
- Konca, A. S., & Çakır, T. (2021). Pandemi sürecinde uzaktan eğitim ile okul öncesi eğitimden ilkökula geçiş hakkında veli görüşleri. *Yaşadıkça Eğitim*, 3 (2), 520-545.
- Koyuncu Şahin, M., & Akman, B. (2018). Erken çocukluk döneminde düşünme becerilerinin gelişimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 218, 5-20.
- Küçükali, A. (2015). Çocukların oyun oynama hakkı ve değişen oyun kültürü. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ERZSOSDE)*, 8(1), 1-14.
- Küçüköyük, C. (2015). *3-5 Yaş arasında ve anaokuluna giden çocuk annelerinin ayrılma kaygısı ve bağlanma biçimleri ile çocuğun davranışları ve ayrılma kaygısı arasındaki ilişki: bilişsel esnekliğin aracı rolü*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Kurt, Ş.H. (2021). Pandemi sürecinde annelerin koronavirüs hastalığı korkusu ve anne-çocuk iletişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 13(1), 245-256.
- Manap, A. (2020). *Anne babalarda dijital ebeveynlik farkındalığının incelenmesi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Mart, M., & Kesicioglu, O.S. (2020). Parents' opinion to play at home during COVID-19 pandemic. *Turkish Studies*, 15(4), 945-958.

- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis* (2nd edition). Sage.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2020a, 11 Haziran). *Türkiye, koronavirüs salgınında ulusal çapta uzaktan eğitim veren 2 ülkeden biri*. <http://www.meb.gov.tr/turkiye-koronavirus-salgininda-ulusal-capta-uzaktan-egitim-veren-2-ulkeden-biri/haber/20618/tr>
- Millî Eğitim Bakanlığı (2020b, 15 Haziran). *Uzaktan eğitimle ilgili süreç hafta içi simülasyonlarla anlatılacak*. <https://www.meb.gov.tr/uzaktan-egitimle-ilgili-surec-hafta-ici-simulasyonlarla-anlatilacak/haber/20513/tr>
- Öngider, N. (2013). Anne-baba ile okul öncesi çocuk arasındaki ilişki. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(4), 420-440.
- Özbey, S. (2010). Okul öncesi çocuklarda uyum ve davranış problemleriyle başa çıkmada ailenin rolü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(21), 9-18.
- Peleg, O., Halaby, E., & Whaby, E. N. (2006). The relationship of maternal separation anxiety and differentiation of self to children's separation anxiety and adjustment to kindergarten: A study in Druze families. *Journal of anxiety disorders*, 20(8), 973-995.
- Plowman, L., McPake, J., & Stephen, C. (2008). Just picking it up? Young children learning with technology at home. *Cambridge Journal of Education*, 38(3), 303-319.
- Russell, S. J., Croker, H., Packer, J., Ward, J., Stansfield, C., & Booy, R. (2020). School closure and management practices during coronavirus outbreaks including COVID-19: a rapid systematic review. *The Lancet Child ve Adolescent Health*, 4(5), 397-404.
- Saltuk, M. C., & Erciyes, C. (2020). Okul öncesi çocuklarda teknoloji kullanımına ilişkin ebeveyn tutumlarına dair bir çalışma. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 4(2), 106-120.
- Seçer, Z. (2017). *Okul öncesi eğitime giriş*. Eğiten kitap.
- Shonkoff, J.P., & Phillips, D.A. (2000, 15 Ekim). *From neurons to neighborhoods: the science of early childhood development national academies' press*. <http://www.nap.edu/catalog/9824>.
- Topbaş, S., Birol, N. Y., Berber Çiftci, H., Polat, B., Kırımtay, B., & Yılmaz, A. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde dil ve konuşma terapisi yönetimi: “Şimdi ne yapmalıyız? *Dil, Konuşma ve Yutma Araştırmaları Dergisi (DKYAD)*, 3(1), 1-30.
- Uludağ, G. (2020). *Erken Çocukluk Döneminde Matematik Eğitimi*. (2. Basım). Nobel Yayıncılık.
- Yalçın, H., Dai, H., & Erkoç, E. (2020). Ebeveynlerin virüs salgınına ilişkin duygu durumları ve çocuklara etkileri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(9), 128-142.
- Wu, Y. C., Chen, C. S., & Chan, Y. J. (2020, Mart). The outbreak of COVID-19: an overview. *Journal of Chinese Medical Association*, 83(3), 217-220.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

A virus that emerged in the city of Wuhan, Hubei province of China in the last days of December 2019, first spread throughout the country and then to the world. The disease caused by this virus, which is transmitted from person to person by droplet or contact, was officially named Coronavirus Disease-2019 (COVID-19) by the World Health Organization on February 11, 2020. Currently, there is still no definitive cure for COVID-19, but some drug research is

underway (Wu et al., 2020, 217). In our country, the same virus was officially diagnosed for the first time on March 11, 2020. The number of cases continues to increase both in the world and in our country. T.R. According to the data announced by the Ministry of Health, the number of cases has exceeded 100,000 as of April 23, 2020 (Topbaş et al., 2020). One of the basic requirements to effectively fight an epidemic like COVID-19 is to provide social isolation (Dağcıoğlu and Keskin, 2020; Eren, 2020). During the pandemic period, education has also been one of the areas moved to the digital environment. Preschool students, like all students, have entered the distance education process during the pandemic period. The early childhood years, including the pre-school period, are the vital period in which basic skills about life are acquired and the first and most important experiences of attitudes, habits and behaviors are acquired (Uludağ, 2020). According to Seçer (2017), the pre-school period, which is the first and most important step of education, is vital. The contribution of the family in the development of the child in the pre-school period is great. Parents are the child's first teacher (Seçer, 2017). In this study, the views of preschool parents on the pandemic process in terms of education, technology use and family-child relationships were examined.

Method

In this study, the phenomenology design, which is a qualitative research model, was used. In the study, a semi-structured interview form created by the researchers was used. The data of the research were collected electronically due to the social isolation caused by the pandemic. A total of 52 preschool parents, 50 female and 2 male, participated in the study. 15 of the parents in the research group are civil servants. 12 of them are self-employed and 10 of them are workers. 15 parents do not work in any job. Before the data collection process, the clarity of the questions was confirmed by a pilot interview with 2 parents. In the analysis of the data, themes and codes were created by the researchers in line with the opinions of the participants. The opinions of the parents were examined, and the codes and word groups that were suitable for the purpose of the study and that were related to each other were determined (Creswell, 2014).

Results

As a result of this research, which aims to get the opinions of preschool parents about the pandemic, education, technology use and family-child relations during the pandemic period due to COVID-19; Parents and children are worried about the pandemic and parents are most concerned about education, health and technology use, technology use of both parents and children has increased during the pandemic process, the majority of students participate in distance education activities within the Ministry of National Education, parents do not require distance education activities It has been concluded that the pandemic process has many positive and negative reflections on family relations. In the study, parents were asked what activities they do to strengthen family-child communication during the pandemic period. According to the findings, families prefer to do pre-school activities (cut, paste, paint), play games, chat and read books together with their children during the pandemic period.

Discussion and Conclusion

Today, although the pandemic process due to COVID-19 is brought under control with vaccine studies, it is not completely over. Experts cannot predict how long the effects of the pandemic will last. Accordingly, parents' concerns about education should be reduced first. Distance education infrastructure should be strengthened and the contents should be enriched. Psychology of parents and children should be considered as much as the importance given to education. Online seminars or printed resources about the conscious use of technology and a healthier psychological experience of the pandemic process can be delivered to parents. Parents can be guided on resources that offer game and activity suggestions. This research is limited to the views of preschool parents in terms of pandemic, education, technology use and family relations. Similar studies can be conducted with parents of students at different levels.